

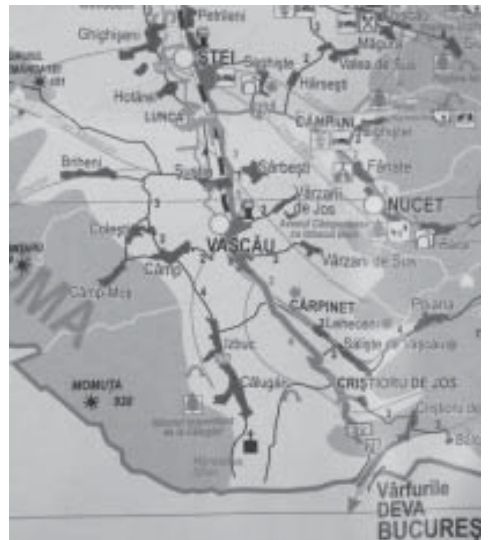
Dincolo de satul Călugări, într-un superb decor montan înconjurat de minunate păduri și pajiști, un izvor intermitent țâșnește din crăpăturile stâncilor, impresionând pe orice vizitator. Băștinașii, încă din timpuri imemorabile, l-au apreciat ca pe o minune cerească. Apa Momii, cum l-au numit localnicii, a fost prețuit ca un loc sfânt, unde se înălțau evlavioase rugăciuni sub cerul liber.

■ Mănăstirea Izbuc ■

Izvorul intermitent de la Călugări

■ O prezentare de Alexandru Teoran ■

În anul 1924, savantul Simion Mehedinți (1869-1962), împreună cu un grup de studenți și cercetători de la Universitatea București, în peregrinările lor științifice prin Apusenii, au ajuns și în *căldarea carstică de la Izbuc*, în care misticul izvor de la Călugări își destăinuia faimoasa apariție. Profesorul a întâlnit și cunoscut oameni ai locului, de la care a aflat despre acest izvor al dorințelor exprimate prin rugăciuni în zilele când apa se varsă la suprafață din “fântâna” pe care ei o numiseră Apa Momii, după denumirea Munților Codru Moma în care este încadrată geografic. Eminentul profesor Simion Mehedinți, având importante și variate preocupări etnografice, de geografie umană și spirituală, impresionat de farmecul acestor locuri, susține în prestigioasele sale lucrări menținerea și mai ales continuarea tradiționalismului local, precum și a patriotismului specific românesc. Pledează vehement cu temeinice argumente științifice, făcându-le astfel, cunoscute în întreaga țară și în întreaga lume.

Conștient și convins de valoarea sacră, unică, a acestor locuri de la Izbuc, propune pentru prima dată Episcopului Roman Ciorogariu întemeierea unei mănăstiri în acest colț de țară românească. Ideea este îmbrățișată cu entuziasm de către Episcopul de Oradea (Roman Ciorogariu a fost primul episcop ortodox al Oradei după 1918), care hotărăște construirea la Izbuc a unei biserici și a mănăstirii. Mărețul fapt este consemnat printre importante realizări ale episcopului în Bihor, dovedindu-și, astfel, calitățile de mare Om al Bisericii Ortodoxe și atașat luptător pentru libertate națională, dinamizând, prin toate mijloacele, spiritul public transilvănean. Biserica de lemn ridicată în acel an, cu Hramul Adormirea Maicii Domnului, devine loc de pelerinaj pentru credincioși, mai ales de sărbătoarea Sfânta Maria Mare. Întregul așezământ monahal cunoaște o perioadă înfloritoare sub pastoria episcopului Ciorogariu, trecând apoi prin grele încercări și vicisitudini cauzate de rigorile războiului, cât și de noul regim instaurat de dictatura comunistă.

Micul grup de călugări (în unele perioade era un singur călugăr), prin credință și fireasca lor menire, au reușit să păstreze deschis și însuflețit acest așezământ de cult și rugăciune. În anul 1989 începe constru-

irea bisericii de piatră - Biserica Nouă -, din inițiativa și directă îndrumare a Părintelui Ioreste, starețul de atunci al Mănăstirii, care, cu multă modestie, menționa: “biserica de piatră s-a construit cu substanțiala contribuție a săracilor și a văduvelor din zonă”. Bihorul a fost păstorit în acea perioadă de Episcopul Vasile Coman. Locuitorii satelor limitrofe, împreună cu apreciatul stareț Ioreste, doreau cu tot dinadinsul ca sacralul așezământ de la Izbuc să devină o mănăstire vie și perpetuă, care, în măreția ei spirituală, să se constituie într-o constantă chemare pentru numeroșii credincioși din tot județul și nu numai. Arzătoarea lor dorință s-a îndeplinit, astăzi având loc numeroase peleri-

În fotografii:

Sus, de la stânga la dreapta: Biserica de lemn a Mănăstirii Izbuc; Izvorul intermitent Apa Momii (Izbuc); Priveliște din Munții Codru Moma; ceramică de Vașcău.

În dreptul titlului, harta zonei.

În dreapta, vedere asupra satului Călugări.

naje, iar așezământul este declarat monument istoric.

Minunea de la Izbuc, de o deosebită reputație, este un fenomen natural interesant prin modul de manifestare: ciudata ieșire a apei, după o perioadă de 15-20 minute în care izvorul este sec; cu un gâlgâit puternic, începe să iasă ca un miracol apa, care umple apoi un mic bazin de piatră, din care deversează printr-o mică cască; după câteva minute, apa încetează să curgă, pentru a reveni apoi după alte 15-20 de minute. Este vorba de un mecanism tipic de golire prin sifonare a unui bazin carstic, al cărui ritm este impus de cantitatea de precipitații. Datorită specificului său, a fost declarat monument al naturii. Bihorul este renumit prin mulțimea unor asemenea fenomene care s-au format prin scurgerea apelor subterane, după ce au dat naștere la goluri și peșteri, adevărate rezervoare ce se revarsă la suprafață cu un debit variabil sau cel mai adesea cu intermitențe.

Dar să urmărim traseul turistic, care se află într-o zonă cu numeroase și feerice priveliști din depresiunea Vașcăului. Far-

mecul zonei rezidă în peisajul tihnit cu păduri de fag și brad, cu poieni pline de multicolore flori, cu râuri domoale ce curg prin luncile îmbietoare. Relieful predominant carstic creează numeroase ciudățenii și mistere topografice, cu doline, sau bazine închise, ape ce apar brusc din locuri nebanuite, formând o fascinantă rețea hidrografică, aparent haotică, care șiroiește prin tainica lume a grotelor de calcar.

După ce ieșim din Vașcău, pe artera principală DN 76 (E 79) Oradea - Deva, la kilometrul 94, intrăm în Cărpinet. O săgeată indică spre Sud: Izbuc 4 km / Călugări 6 km / Mănăstirea Izbuc 9 km. Drumul este în întregime modernizat până la mănăstire,

spre lauda autorităților locale. Urmăm mai întâi panta ce urcă domol trecând pe lângă mici cariere de calcar. O apariție pitorească scoate la iveală vechile varnițe, cuptoare folosite de localnici din cele mai vechi timpuri, pentru ars varul. Continuând traseul, o coborâre de circa un kilometru ne apropie de valea Țarina, în lungul căreia se întinde satul Izbuc. Urmând șoseaua la dreapta, pe malul stâng al văii, după ce trecem de ultimele case, tăiem coasta, puțin înclinată, acoperită cu pășune, unde se observă o ruptură în calcar spre care se îndreaptă pârâul. Aici se află peștera Cămpeneasa, un mare aven în care se pierd apele Țarinei prin intermediul unei cascade, de un farmec aparte, ca să apară, după un curs subteran, în izvorul din Boiu (Vașcău). Negreșit va trebui să zăbovim aici, fiindcă în apropiere se zărește un mic loc de odihnă amenajat, foarte pitoresc prin coloritul roșu al argilei care tapetează colina, în contrast puternic cu albul calcarului și cu verdele intens al vegetației în mijlocul căreia odinioară putea fi admirată o cocheta pepinieră silvică, care, din păcate, astăzi este

dezafectată. Ce să facem, așa-i la noi, nu mai știm să respectăm binefacerile culturilor forestiere!

Din satul Izbuc, drumul spre mănăstire trece prin localitatea Călugări, sat aparținător tot de comuna Cărpinet, care în perioada comunistă se numea Ponoarele. După ce traversăm pârâul Pampăr, se urcă o pantă de cam o jumătate de kilometru, până ajungem pe platoul Mălăiște, care este marcat de o cruce de piatră împrejmuțată cu un garduleț. Continuând traseul pe curba de nivel - semn turistic: bandă albastră -, drumul se desfășoară orizontal pe circa 2,5 km. Ne aflăm, de fapt, la cumpăna apelor dintre bazinul Crișului Negru și cel al Crișului Alb. Apoi, drumul coboară ușor, iar în față se deschide bazinul împădurit al văii Toplița, unde, în adâncimea canionului, este cuibărită Mănăstirea Izbuc, al cărei acoperiș roșu se zărește din pădure și, unde, din cele mai vechi timpuri, se scurge apa intermitentului izvor. De-a lungul drumului, pe platoul Mălăiște, sunt amplasate, de-o parte și de alta, troițe (cruce) de lemn reprezentând Răstignirea. Mănăstirea de la Izbuc cuprinde două biserici, una de lemn, mai veche, și una din piatră, două case și câteva amenajări gospodărești, iar în apropiere un canton silvic, aparținător ocolului Hălmagiu.

Întregul ansamblu turistic pe care l-am parcurs este situat la extremitatea sud-estică a județului nostru, acolo unde își dau mâna Munții Codru Moma cu Munții Bihor. Paravanul format, ca un uluc verde, tapițat cu minunate păduri și întinse covoare de iarbă, separă județul Bihor de depresiunile Zărand și Hălmagiu (Arad). Aici, natura parcă s-a întrecut pe sine, punând la dispoziția locuitorilor acestor meleaguri fânețe și pășuni, lemnul-simbol, lutul fin zămăslitor de oluri pentru tradiționala artă populară (ceramică) de Vașcău, cunoscută atât în țară, cât și peste hotare.

Zona se constituie într-un admirabil itinerar etnografic și religios, care poate stârni interesul celor ce trec, uneori în grabă, pe aici, dar pe care îi sfătuim să se oprească pentru câteva clipe, să admire în liniște armoniile naturii, să se bucure ascultând vorba cumpătată a oamenilor, să le împărtășească gândurile și să le admire nestematele bogății naturale și spirituale.